

Izhaja

vsak torek in petek z datumom prihodnjega dneva.

Dopisi naj se frankujejo in pošiljajo uredništvu „Mira“ v Celovec, Pavličeva ulica št. 7.

Osební pogovor od 10. do 11. ure predpoldne in od 3. do 4. ure popoldne.

Rokopisi naj se samo po eni strani lista napišejo, druga stran naj bo prazna.

Rokopisi se ne vračajo.

MIR

Velja

za celo leto 4 krone.

Denar naj se pošilja točno pod napisom:

Upravništvo „Mira“ v Celovcu,

Vetrinjsko obmestje št. 26.

Naročnina naj se plačuje naprej.

Za inserate se plačuje po 20 vin. od garmond-vrste vsakokrat.

Glasiło koroških Slovencev

Leto XXVIII.

V Celovecu, 24. sušca 1909.

Štev. 14.

Volilci!

V pondeljek, dne 29. marca 1909

oddajte vsi do zadnjega poštenega volilca glasovnice za sledeče slovenske in nemške krščansko-socialne **kmečke kandidate:**

Celovška okolica in Borovlje:

Janez Strukl p. d. Vende,

posestnik na Tibičah.

in

Anton Freithofnig,

župan v Blatogradu.

Velikovec in Dobrlavas: Pliberk in Železna Kapla:

Florijan Ellersdorfer,

župan v Grebinju.

Franc Grafenauer,

državni poslanec na Brdu.

Beljak, Paternion in Rožek:

Janez Vospernik,

posestnik v Zgornjih Jezercih.

in

Janez Hernler,

župan v Šmartnu.

Trbiž in Podklošter:

Jožef Skrbina, p. d. Ražin

v Hudih dolih.

Šmohor in Kotiče:

Adam Kofler,

poštar v Št. Jakobu v Lesachtal.

Volšperk, Št. Lenart in Št. Pavel:

Jožef Krampl,

posestnik v Messensach.

in

Konrad Walcher,

državni poslanec v Celovcu.

Gnilo nemškonacionalno stranko moramo poraziti in rešiti kmeta in delavca!

Vsi volilci do zadnjega na volišče!

Pozor!

Pazite volilci na ožje volitve v splošni kuriji! Poizvedujte pravočasno po izidu prve volitve in pridite vsi k ožji, če bo treba. Ožja volitev je v soboto dne 27. marca. Ako naš Grafenauer ne zmaga pri prvi, mora zmagati pri drugi, ker smemo upati, da trezni in pametni delavci ne bodo glasovali za Metnica.

Kako naj voli Kanalska dolina.

Kanalska dolina se vleče od Vrat do Pontablja. — Kratka je, divja je; na Koroškem je skoro pozabljena. — Revna je tudi. — Prav za prav ni dolina, ampak hud graben. Vsako leto odnesejo Fela, Zajzera, Ukva itd. par lepih kosov te doline na Laško. Treba je gledati, kako divja je tukaj povodenj, kako se vsipava šuta, drevesa, kamenje v dolino, kako se zasipavajo travniki, polja, vrtovi in kako se od leta do leta vedno bolj krčijo tla, na katerih živi revni kmet te doline.

Kmet je res reven. — Ena sama krava mu navadno muka v hlevu, morda mekeče nekaj koz okrog hiše. — Kdo ve, po kakšnih stezah v divji Zajzeri, ali v vrtinjet logu, ali v ukovski planini išče večkrat kmet svoje kozličke. Koliko kmečkih fantov mora zapustiti mirno domačijo ter v Bosni, v Galiciji, na Bavarskem in celo v Ameriki si služi svoj vsakdanji kruh! Iz male Ovčje vasi je šlo okrog 30 mož v Ameriko, tudi v Ukvah in Žabnicah se začne zdaj to gibanje; tam morajo kot pastirji, kot drvarji težko mučno delo opravljati.

To, kar vso Kanalsko dolino trpinči in muči, to, kar po noči in po dnevu navdaja s strahom vsakega človeka v Kanalski dolini, to so povodnji. Naj le pride še enkrat taka ujma kot je bila 1903, in Ukve so zasute, Naborjet bo plaval na Laško, in Žabnice bodo v gramozu in v blatu zakopane. To, kar je tu najbolj treba, je to, da se Kanalska dolina pred vođo zavaruje.

V prvo je tu poklican koroški deželni zbor. V deželnem zboru pa najprej poslanec iz tistega kraja! Jeza nas navdaja in nevolja, ako se spominjamo na zadnji deželni zbor!

Kaj je storil doslej, javno vprašamo, deželni zbor za Kanalsko dolino?

Hočete mar čakati, da bo enkrat cela Kanalska dolina zgrmela tja na Laško? Kaj je storil vaš prejšnji poslanec Abuja za vas? — Na njega nočemo metati kamenje, ker je umrl; Bog mu daj hladno zemljo! — A vprašamo pa, kaj je pa vendar storil Fišer, tisti mož, za katerega ste šli s toliko vnemo in ognjem na volišče? Kolikokrat je ta mož usta odprl? Kaj je vam dobrega storil? — On je pač bil samo en „Anhängsel“ nemškonacionalne gospode.

Nekaj se je res tudi žlobudralo o Kanalski dolini v deželnem zboru. — Prišla je tudi ta in ona komisija v Kanalsko dolino gledat. No, — komisij in žlobudranja se Kanalski potoki prav nič ne bodo ustrašili. — Treba je pomoči, takojšnje pomoči. — 720.000 K so izračunali, bode stala cela Kanalska dolina, da se uravnajo potoki. —

Prej ko bo pa prišlo 720.000 kron, bo pa morda že polovica Kanalske doline zdrčalo dol v Dunjo in v Kuže! Posebno, ako deželni zbor tako naprej ravna s Kanalsko dolino kot mačeha s svojimi otroci.

Deželni zbor vsako leto nekaj denarja določi za uravnavo Fele: 1904 je določil 5780 kron, leta 1909 pa 10.350 kron.

Sedanjemu deželnemu zboru so čisto druge stvari mar kot Kanalska dolina.

Leta 1904 so dali 400 kron za „Musikverein“ v Celovcu, da v Celovcu godejo in plešejo! Za konjske dirke (Wettrennen) so dovolili l. 1904 400 kron.

Leta 1907 so dovolili 2000 kron za teater v Celovcu. Ako Celovčani hočejo imeti teater, naj si ga sami plačajo.

Za dekliški licej v Celovcu so dovolili leta 1905 1500 kron. Namesto da bi mestne frajlice (po domače froci) se učile kuhati in šivati, pa imajo posebno višjo šolo, da bodo postale „beamterce“. Ako mestna gospoda hoče imeti tako višjo šolo za svoja dekleta namesto kuhlje in šivanke, naj si jo sama plača, čemu pa ljudski denar v to porabiti.

O! Deželnemu zboru je vse nekaj drugega na srcu.

Po celi deželi se mora šola za šolo zidati. Razred za razredom se na novo odpre.

Tako hoče izdati za leto 1909 deželni zbor vse vkup 5 in pol milijonov denarja za deželo. A 2.744.000 kron bo za učitelje in šole.

Ljudstvo mora plačati l. 1909 davka 4 milijone in 647 tisoč.

Pred 20 leti je bilo samo 1 in pol milijona davkov. Torej so v dvajsetih letih davki narasli za 3 milijone. Ljudstvo mora vedno in vedno na Trbiž v „Steueramt“ denar nositi, pri vsem tem pa cela kanalska dolina od dne do dne bolj propada.

Smo mi proti šoli? O Bog ne daj! Šola je potrebna. A kar je preveč, je pa preveč! Na Koroškem je skoro že 700 učiteljev. Manj jih je treba. A ti naj bodo dobri! Ti naj bodo krščanski in te naj se dobro plača.

Vprašamo pa pametnega človeka: Je treba v takih luknjah kot je Špital in Feldkirchen in Velikovec posebno meščansko šolo (Bürgerschule)? Te šole so krasne palače, a plačati jih mora ljudstvo. Le poslušaj ljudstvo: V Feldkirchnu hoče deželni zbor izdati za meščansko šolo 64.000 K, v Celovcu 200.000 K, v Beljaku pa 148.000 K.

Za telovadnico (Turnsaal), da velikovski frkovci skakajo, je dr. Metnic predlagal 10.000 K naenkrat, za vse potoke in hudourniki v Kanalski dolini se pa še toliko v enem letu ne daje.

Vidite, to je grozna resnica za Vas! Kako zelo smo se čudili, ko smo v „Bauernzeitung“ brali in drugod slišali, da revni in ubogi Žabničani in Ovčani dajejo po 100 in še več kron za nemški šulferajn! Za božjo voljo, ali daste še pre malo denarja za šolo?

V deželnem zboru pa zdaj komandira nemškonacionalna gospoda. Ta je spravila ljudske davke od 1½ milijona na 4½ milijona. Ta zida šolo za šolo. In poslanec kot Fišer pač ni v stanu nastopiti in enkrat odločno besedo za Kanalsko dolino govoriti.

To, kar Kanalska dolina potrebuje, to ni gostilničar in trgovec in fabrikant Mihor, ampak mož, ki pozna Kanalsko dolino od blizu, ki je mož iz ljudstva in ki ni pod komando nemškonacionalne gospode. Mož, ki ga potrebuje Kanalska dolina, mora biti tak, ki se upa reči v deželnem zboru: „Pri šolah šteje stotisočake in milijone, pri kanalskih burjah in povodnjih je vam pa 10.000 K preveč. Dajte enkrat nekaj tistega denarja za nas, ki umiramo, ne za telovadnice, da skakajo fantje, in za frajlice v mestu, da se potem šopirijo kot petelin. — Tak mož pa Mihor biti ne more, ker je pod komando nemškonacionalne gospode.“

Tak mož je za kanalsko dolino edino le krščanski kandidat

Jožef Skrbina, p. d. Kažin v Hudih dolih.

Tega zapišite dne 29. marca vsi na volilni listek.

Kdor pospešuje „Mir“, dela za narod!

Volilno gibanje.

Shranite legitimacije za ožje volitve! V slučaju ožjih volitev vsi naši volilci na volišče, in če bi bilo treba osemkrat voliti! Resna politična stranka ne sme omagati, če pri prvem naskoku ne prodre. Iti volit je za volilca sveta dolžnost!

Velikovec. Liberalna nemškutarija je po dolgem iskanju in preišljevanju za volitve v kmečki skupini vendar našla svojega odrešenika. Zasijala je nova zvezda na političnem nebu, gori na Brankovcu nad Šmarjeto pri Telenbergu. Jaka Reš, katerega so naceljni po večmesečnem iskanju spoznali za vrednega, da propada, kakor je dolg in širok, proti možu poštenjaku Ellersdorferju. Kdo je Breznik? Sicer še mlad mož, vendar pa že stari jager, ki se je že od svojih mladih let senčil v milosti velikovskih liberalcev, istih ljudi, ki so že davno pri politiki naredili krido. V svoji domači občini Važenberk, kjer ima precej sorodnikov, bo dobil sicer večino, a kakor se nam poroča, ga tudi tam lepo število kmetov ne bo volilo. Po drugih občinah velikovskega in dobrolskega okraja bodo pa gotovo kmetje imeli toliko razuma, da bodo rajši oddali svoje glasove izkušnemu, značajnemu možu Florijanu Ellers-

dorferju, ki je že pri zadnjih državnozbornskih volitvah dobil veliko glasov.

Libeliče. Dva dobro obiskana volilna shoda sta priredila 19. t. m. v Libeličah in Podklancem g. dr. Brejc in g. Podgorc. Soglasno in z navdušenjem so se izrekli volilci za kandidaturu g. Grafenauerja. Volilcem je treba le pouka; kdor je poučen, ne bo dal Metnicu svojega glasu.

Kotlje. Gg. govornika urednik Smodej in deželni odbornik kranjski, g. prof. Evgen Jarc, sta nas prepričala na volilnem shodu pri gosp. Lužniku v Kotljah, da je sveta dolžnost vsakega slovenskega in krščanskega volilca, da se udeleži 24. in 29. marca volitev in odda glas za slovenske kandidate. S posebnim zanimanjem smo sledili izvajanjem g. prof. Jarca, ki nam je dal pogum, kažoč, da si je kmetjska stranka na Kranjskem tudi le po težkem in dolgem boju priborila večino v deželnem zboru, in da je le po hudih bojih pometla z nemškutarijo in nemškim gospodstvom v deželi. G. Smodej je dodobra osvetlil politiko nemškonacionalne gospode za kmeta in delavca. Nekega nemškega gospoda, ki je med govoroma vedno zmajeval z glavo, sta dodobra ugnala v kozji rog, tako da se, pozvan od g. Smodeja, da naj pove, kaj ni prav, sploh ni upal ničesar ziniti in se je izjavil, da nima prav ničesar povedati, nakar se mu je reklo, da bi bil ostal miren. To je napravilo volilcem prav imenitno zabavo. Da, da, časi, ko so nemškonacionalni „gospodje“ prav po kraljevo zapovedovali s kmeti, so hvala Bogu že minili. Živio Grafenauer!

Št. Lipš. (Šumi in Reš — „za zeleno večino“.) V nedeljo, 14. sušca predpoldne so zborovali nasprotniki pri „Škofu“. Kdo je sklical shod? Samo toliko vemo, da je žineški uradnik kneza Rozenberga, rodom Nemeč, vabil osebno na shod. Iz tega je jasno, da je bil to shod nemškonacionalne gosposke, ne kmečke stranke s slovenskim občevalnim jezikom (prej so zapisovali pri Slovencih nemški občevalni jezik, zdaj bodo pa pri Nemcih morali zapisovati slovenski občevalni jezik). Pripeljal je iz Velikovca g. Šumi kandidata kmečke skupine Reša p. d. Breznika iz Važenberga. Ni se volil predsednik, ni povedal Šumi, kdo ga je poslal, v čigavem imenu zboruje, kar tako je pozdravil v gostilni pričujoče z „Dragi zborovalci!“ Ni bilo celo 50 oseb, okoli 30 povabljenih, gotovo ne 20 kmečkih volilcev. Govorila sta Šumi potem pa Reš. Oba sta se pohvalila, da ju je sama ljubezen do ubogega kmeta pripeljala v tako slabem vremenu sem in hočeta samo pavrom pomagati. Prikupila sta se poudarjajoč, da kmetje morajo skupaj držati, le sami pavri skupaj (je Šumi tudi paver?), navdušila sta s klicem: „Mi nočemo ne črne, ne bele, ne rdeče barve, zelena barva je naša barva.“ Kdo bo tajil, da se take prazne besede nevednim lahko prikupijo! Zlasti zelena barva bo letos za kmeta največja tolažba, če se spomladi pokaže po hribih in dolinah zaradi velikega pomanjkanja krme. Toda zelena barva je bila pa tudi vse, kar sta gospoda lepega povedala iz svojega kmečkega programa; kajti nobeden ni besedice črnil, kaj hočejo novi koroški „agrarci“ v deželnem zboru storiti, s čim kmetom dejansko pomagati (od lepih besed ne bo sit ne on ne živina); tudi nihče ni vstal in vprašal, kaj mislita o 8letni šoli, davkih itd. Tako je lahko z zeleno barvo v politiki neuke kmete potegovati. Gospod Šumi je pa še kmete tudi drugače potegnil. Grafenauer mu ni nič vreden zato, ker je en sam — samo trije drže ž njim — torej ničesar ne opravi in ne more. Le večina ima moč, je modroval, vsak moder poslanec se bo pridružil večini (je bolj komod, g. Šumi že ve, ker sam ž njo vleče, nemškutarji tudi tako in uradniki itd.); kdo bo tiščal k tisti stranki, ki je v manjšini, ki nima moči? To je pa bilo salamensko, ne salomonsko modro. Čisto nov prerok je vstal! Ali niso „pavri z zeleno barvo“ Kiršner, Oraš, Plešivčnik držali vedno z večino? Kaj pa smo mi imeli od tega? Gospod Šumi! Če se v šoli 10 otrok lepo uči in uboga, 20 pa ne, ali naj pridnih 10 potegne z 20 lenimi? Če v kaki vasi vsi lumpajo in krađejo, samo eden ne, ali mora ta tudi začeti? Če g. Šumi ne ve, da je ena taka ščuka med poslanci, kakor je g. Grafenauer, več vredna, nego 20 nemškonacionalnih kimavcev „z zeleno barvo“ v deželnem zboru, ki vedno le kimajo k temu, kar zahtevajo nemškonacionalni voditelji — purgarji, potem naj le ostane doma za pečjo, in naj se nikar ne vmešava v politiko, ki je ne razume in zanjo ni plačan. Kaj bi večina v deželnem zboru lahko storila, če bi se ne bala nabrušene manjšine, ki jo kontrolira! Veliko bolje bi bilo, če bi Šumi povedal volilcem, kako malo je storila „slavna“ večina za kmeta, za delavca sploh ničesar, najmanj pa kak Metnic! G. Šumi, nismo več politični otroci! O Ellersdorferju je povedal Šumi, da ga je njegova stranka prosila za kandidata, a se ni hotel ločiti od duhovnikov in da je zato

zanič. Pojdite s takimi frazami farbat nemškutarske backe. Vsak politično izobražen kmet ve, da je naša stranka krščanska, ne duhovniška. Sicer pa vidimo, da posebno bistrumni niste, g. Šumi. Če bi bil Ellersdorfer zanič, zakaj bi ga pa bili imeli radi? Kaj? Nemška stranka sama ni vedela za boljšega kandidata kakor Ellersdorferja; ker ga je postavila slov. kršč. stranka, je pa naenkrat zanič. Je že tako. Ellersdorfer je ravno preveč mož, preveč poštenjak, kakor da bi mogel nastopiti kot kandidat nemškonacionalne stranke in postati „hupfaufmandelje - poslanec“ purgarskih frakarjev. Lisica ni mogla doseči grozdja, pa je začela zmerjati, da je prekislo in ni zanič (ker ga ni dobila)! Lisica nese debelo kuro, kmet jo prepodi in zdaj pravi lisica, da je kura zanjo premedla, da je ne mara.

Iz žitarske občine. (Pravica.) Bil je v imeniku za splošno volitev izpuščen trden našinec, ki je služil v tej občini že od septembra l. 1907. Reklamaciji se je priložilo potrdilo hišne gospodinje, pri kateri stanuje letos, podpisano od par prič in poselska knjžica, a reklamacija se je zavrgla. Zakaj le? Tako čudna pravica bo vendar ljudi razljutila, da se bodo postavili bolj krepko na noge. Sploh se je pri okrajnem glavarstvu vpeljala nova navada. Odloke, ozir. odgovore na reklamacije naslavlja na občinski urad in ta po slugi samo naznani njemu, ki je reklamiral. Če je treba napraviti rekurz, pa odloka ni tu. — Čujemo, da se žineški oskrbnik zelo poteguje za nemško stranko, tako da se ga bojé mali posestniki najemniki in delavci, da bi jim ne škodoval. Sam bi nam najlože povedal, ali res hoče pritiskati na volilce? Opozarjamo za enkrat samo, da je vsak pritisk kazniv!

Št. Vid v Podjurski dolini. Pri Pirovcu na Lancovi se je vršilo dne 14. sušca vkljub slabemu vremenu in potu dobro obiskovano politično zborovanje. V jasnih besedah je gosp. poslanec Grafenauer poročal o deželnem in državnem zboru. Spoznali smo, da je g. Grafenauer storil zmiraj svojo dolžnost, vestno in natančno, kot malokateri, in da je bil zmiraj na mestu, kadar se je šlo za koristi in pravice kmeta in delavca. Zato ga bodemo tudi volili. Ravno tako se nam je prikupil kandidat za kmečko skupino, grebinski župan Ellersdorfer, ki se nam je predstavil. Marsikateri je tega veleumnega moža videl še le prvokrat, a že se mu je prikupil s svojim govorom in nastopom. Gotovo se bo Ellersdorfer kot kmet, ki dobro pozna naše rane in potrebe iz lastnega življenja, potegoval za pravice slovenskega kmeta v deželnem zboru. Mož ima pa veliko izkušnje in razumnosti ter vroče srce in blago voljo pomagati kmetu. Volili ga bomo dne 29. marca. Navzoče volilce sta navduševala še šentvidski in škocijanski g. župnik. Za spodnji del škocijanske občine se je že prej vršil volilni shod. Tudi tam bodo, upajmo, z veliko večino volili Grafenauerja in Ellersdorferja, četudi liberalci in socialisti na vse moči rujejo zoper nju. K sklepu je kvintet škocijanskega moškega zbora res lepo prepeval mile slovenske pesmi. Lepo ubrano petje blaži srce starim in mladim.

Šmihel pri Pliberku. Na dobro obiskanem shodu pri Šercarju smo se soglasno in z navdušenjem izrekli vsi volilci za našega kandidata Grafenauerja. Ponosni smo, da moremo oddati glasovnico za moža, o katerem se je deželni predsednik izjavil, da ima, čeravno je bil edini slovenski deželni poslanec, v deželnem zboru vodilno ulogo. Izvrstno je govoril g. deželni odbornik iz Ljubljane, prof. Evgen Jarc in nas izpodbudil h krepkemu delu, ki nas naj vodi do zmag, kakor na Kranjskem. Urednik Smodej je razkrinkal nemške nacionalce in pokazal v pravi luči kmečkega in delavskega poslanca Metnica.

Koroške novice.

Vložnikom posojilnic je nekdo zbežal misli. Ljudje hočejo svoje vloge kar vse dvigniti ter nesti — Bog ve kam? Človek bi mislil, da imajo ljudje vendar toliko razuma, da je denar vložen v posojilnice popolnoma varen. Ta denar je izposojen posestnikom in pri naših slovenskih posojilnicah imamo še „neomejeno poroštvo“, to se pravi: udje teh posojilnic jamčijo vložnikom za varnost vlog z vsem svojim premoženjem in z vsem svojim posestvom. Torej ta denar ne more izgubiti vrednosti, ker zemljišče, na katero je vknjižen ali izposojen, svoje vrednosti nikdar ne more izgubiti. Oral polja je zdaj vreden 400 K in bo imelo vedno večjo vrednost, ne pa manjšo. Torej se naj vložniki pomirijo in premislijo, da je denar najmanj varen, če ga imajo doma! Nespameten je tudi strah, da bi denar izgubil svojo vrednost. Tega se dandanašnji ni treba bati, a če bi bilo mogoče, izgubil bi vrednost

tudi doma shranjeni denar. Vložniki naj bodo zadovoljni in hvaležni, da se jim denar lepo obrestuje in naj pomislijo, kako trpe tisti, ki denar potrebujejo, a bi ga ne dobili, če posojilnice nimajo vlog. Kdor po nepotrebnem nosi denar domov, izgubi obresti, spravi druge v zadrego in doma se morebiti denar izgubi, če ga bodo ljudje skrivali po kotih. Govorica, ki se je raznesla po Celovcu te dni, da bo cesar vzel posojilnicam denar za vojsko, je izmišljotina brez podlage. Cesar tega ne more storiti; ker brez postav sploh ničesar ne more storiti, postave, ki bi mu kaj takega dovoljevala, pa sploh ni. Toliko, da obvarujemo naše ljudi nepotrebne škode! Bralci „Mira“, razjasnite to slovenskim ljudem, da ne bodo imeli nepotrebnih skrbi, posojilnice pa škodo.

Kmetovalci, ki imajo konje itd., naj jih radi letošnje konjske klasifikacije zglašijo v svojem občinskem uradu najpozneje do 25. sušca t. l.

Žvabek. Kakor slišimo, je mesto šolskega voditelja pri nas zopet razpisano. Prav! Upamo pa, da dobimo učitelja, kakršnega si želimo. Sicer bi si ga poiskali sami, pa brez deželne doklade.

Gospodarske stvari.

Volitev članov v „Planinski odbor“ za sodni okraj Pliberk

je zopet enkrat jasno pokazala, kako znajo skrbeti za kmeta tamošnji nemškutarski župani. Lansko leto je potrdil cesar od koroškega deželnega zbora sklenjeni, za Koroško prepotrebni „Planinski varstveni zakon“, na katerega podlagi se morajo voliti omenjeni „Planinski odbori“. Ker se hočemo z zakonom v eni prihodnjih številkih pečati podrobno, omenjamo danes samo, da je glavni njegov namen izražen v § 2., ki pravi: **Obstoječe in na novo nastajajoče planine se morajo ohraniti za vedno kot planine.** In komu je zavoljo tega ta zakon najbolj zoper? Seveda grofom in drugim bogatašem, ki so pokupovali posestva planinskih kmetov, pustili na planinah rasti gozd ter s tem prisilili sčasoma tudi sosedne še samostojne kmete, da so za sramotno nizko ceno prodali svoja posestva. In na ta način smo prišli tako daleč, da v nekaterih krajih skoraj sploh ni več samostojnih planinskih kmetov. V pliberškem okraju so dozdej v tem oziru neomejeno vladali grofi Thurn posebno v občinah Prevalje, Možica in Črna. „Planinskega odbora“ naloga je, da pazi na natančno izvrševanje določil „Planinskega varstvenega zakona“ ter vsak prestopnik in vsako zanemarjenje takoj naznani lokalnemu komisarju. Človek bi pričakoval, da bodejo gg. župani najbolj prizadetih občin predlagali in izvolili v „Planinski odbor“ kmete, ki se bodejo tam odločno zavzemali za kmečke koristi. Toda kaj boš računal na zdravo pamet! Nemčurški župani so za kmečki blagor tako vneti, da so zavoljo tega hoteli imeti v „Planinskem odboru“ — nadgozdarja grofa Thurna g. Seblattnig, kot njegovega namestnika pa g. Krauta, lesnega trgovca na Bistrici. Tako postopanje moramo imenovati brezvestno igranje s kmečkimi koristi. Izrecno poudarjamo, da nimamo proti osebi g. Seblattnika in g. Krauta prav ničesar, vkljub temu, da je bil prvi na Dholicu zagrižen nasprotnik Slovencev. Toda vprašamo g. Seblattnika, kako bi on mogel spraviti v sklad dolžnosti člana „Planinskega odbora“ s svojimi službenimi dolžnostmi in „nedolžnosti“ kot nadgozdar grofa Thurna, kateremu bo vnaprej „Planinski varstveni zakon“ trn v peti. Rešiti to uganko bi bil za g. Seblattnika precej trd oreh. Toda hvala Bogu imajo v pliberškem okraju slovenski župani večino. Zavedajoči se svojih županskih in dolžnosti kot Slovenci, so dosegli, da je bil izvoljen za člana g. Rudolf, župan-kmetovalec zavedne občine Bistrica, namestnika v osebi g. Seblattniga so — sicer čisto po nepotrebnem — prepustili za kmečki blagor vnetim nemčurskim županom. Složen nastop naših zavednih slovenskih županov je kmete občin Prevalje, Možica in Črna obvaroval, da jim niso njih lastni župani postavili za vrtnarja — kozla, kakor pravi pregovor. Ta slučaj nam jasno kaže, da nemškutarju, hlapcu razne gospode in „negospode“, ni sveto ničesar, da žrtvuje svoji nemčurški zagriženosti vse, da s svojo breznačelnolo politiko sili na dan tudi v popolnoma nepolitičnih, izključeno gospodarskih vprašanjih. Kmetje občin Črna, Možica in Prevalje se pa vsaj enkrat zdramijo iz svojega spanja ter pošljejo svoje za kmečko korist tako vnete župane gospode v zasluženi pokoj.

Vestni stražar.

Društveno gibanje.

Čebelarski shod se vrši 25. t. m. v Št. Janžu v Rožu pri Tišlarju. Predaval bo zastopnik osrednjega čebelarskega društva g. Likozar iz Ljubljane.

Politične vesti.

Vojna?

Ali bo vojna s Srbijo ali ne, se bo odločilo še le v par dneh. A že danes smemo soditi, da bo mogoče sporazumeti se s Srbijo. Složni nastop vseh strank v državnem zboru poučil je nasprotnike stare Avstrije, da so Slovani pripravljeno odločno braniti cesarja in domovino, da so Slovani tudi najboljši Avstrijci. Tak nastop mora jemati Srbom pogum do vojske. Največjo hvaležnost je v tem trenutku Avstrija dolžna slovenskim poslancem, ki so napravili v državnem zboru red.

Kaj je novega po svetu.

Kruha hočemo! V 13. številki smo poročali, da so ustanovili c. k. državni uradniki društvo, ki hoče izpodjesti slovenske uradnike, in katerega namen je, ne pripustiti naših sinov do boljšega kruha. Marsikateri uradnik, dragi kmet, ki se trudiš noč in dan, marsikateri tvoj „štramtajč“ predpostavljeni, revni delavec, bo stopil v volilni dobi k tebi, če te tudi sicer še ne pogleda ne, in bo moledoval za tvoj glas za to, da bi se še nadalje on in Nemci med nami „bindišarji“ preobjedali slovenskega kruha, Slovenci pa naj bi bili večni hlapci. Mu boš dal svoj glas? Hočeš li postati izdajalec svojega rodu, izdajalec svojih sinov, — Judež, ki proda za sladko besedo ves kmetški in delavski stan? Če ti bo uradnik lagal, da ni zoper „bindišarje“, kakor nas psujejo, povej mu, da ne privošči nam kruha! Živeti hočemo, kruha zahtevamo, ne sicer med Nemci, temveč med nami samimi, med rojaki, med Slovenci. Tistega kruha zahtevamo, ki je pripravljen za nas, pa nam ga nemškonacionalci — krajejo.

Zaradi znanih dogodkov v Domžalah na Kranjskem — tako piše „Zarja“ (slovenski list v Trstu) — so bili pred tremi leti obsojeni nekateri možje na podlagi nekega starega paragrafa na 24 ur zapora, samo zato, ker so klicali „Živio“. Prošnja za pomiloščenje je bila zavrnjena, vkljub temu so poslanci S. L. S. še posredovali in upati bi morda bilo, da na Dunaju vendarle kaj dosežejo, a vse je prekrizalo deželno predsedstvo kranjsko, ki nove prošnje za pomiloščenje ni hotelo poslati naprej in jo je kar zavrnilo. S tem je deželno predsedništvo zopet pokazalo svojo veliko ljubezen do Slovencev. — Dne 5. t. m. so dobili obsojenci poziv, da morajo nastopiti zapor. Tako bodo zaprti 24 ur, ker so na slovenski zemlji klicali svoj „Živio“. Da bi se tako postopalo proti nemškim „Heil“- in italijanskim „Evviva“-klicem, bi moral biti zaprt — marsikak uradnik. Slovenskih „Živio“ pa zaradi teh obsodb seveda ne zadržuje; naš „Živio“ bo preživel tudi take obsodbe. — Slovenci, vprašamo vas, ali se hočete pustiti še nadalje tako tlačniti na svoji zemlji? Le s tem poveste, da ne, če bode te volili prave slovenske poslance. Potem bo odklenkalo marsikateri taki in enaki nemški lumpariji.

Miklova Zala. Gledališki odsek „Jeseniškega Sokola“ je priredil v nedeljo, dne 7. marca, „pri Jelenu“ na Savi za nas koroške Slovence posebno predstavo Miklove Zale, katero je po dr. Sketovi povesti prirojil za oder naš rojak Jakob Špicar. Bilo je navzočih najmanj 300 koroških Slovencev iz celega Roža. Iz Kotmarevasi je pripeljal dve vrsti udeležencev s seboj g. M. Prosekar, veliko je bilo ljudi iz Št. Janža in Borovelj, iz Št. Jakoba v Rožu pa je bilo menda pol fare tam. Med udeleženci smo opazili tudi g. dr. Brejca, lesnega trgovca in posestnika g. Vošpernika ter g. Kobentarja iz Št. Jakoba. Splošno moramo o prireditvi Miklove Zale za igro reči, da se je g. Špicarju posrečila. Nahajajo se tupatam seveda dramatične hibe, kar pa našemu rojaku dobrohotno pregledamo, če upoštevamo njegov blagi namen. Tako bi se dali prvi dve „sliki“ znatno skrciti, v katerih se večkrat ponavlja in pripoveduje eno in isto. Vsak, ki prireja „povest“ kot igro, se ima boriti s tem, da premaga „epsko širino“ povesti in da ustvari dejanje. Slika, v kateri Turki molijo „po turško“, ima za ljudstvo gotovo privlačno silo, ker spozna v nji nov svet, nam pa se zdi malo predolgočasna. Dobro pa se je posrečila prireditelju rožanska svatba (Zala — Serajnik). Tu smo srečali koroškega „besednika“ pristno svatovsko prikazen „cavmarja“ ter „rjušnico“ in smo čuli

koroške „hojsetne pesmi“. Slika je živa in dramatična. Vsa čast! Tudi sledeče slike so dobre. (Tudi o zadnji sliki je bila sodba ljudstva jako ugodna.) Z uprizoritvijo smemo v obče biti zadovoljni. Že prvokrat se je pokazalo, da ima igra veliko privlačno silo za ljudstvo. To je umljivo. Vsebinsko igra pozna staro in mlado. Dr. Sketova povest je že izšla v tretji izdaji, kar pomenja za naše slovenske razmere lep uspeh. Igra se vrši v Št. Jakobu. Osebe, ki v nji nastopajo, so še sedaj po hišnih in osebnih imenih znane po Rožu. Opazili smo med gledalci tudi sedanega Serajnika in Miklo! — Svetujemo g. Špicarju, naj igro še malo popravi, in imela bo vedno veliko privlačno silo. — Še nekaj! Nekdo je sprožil misel, da bi se dala ustvariti iz Miklove Zale lepa romantična opera. Res! Snov je kakor nalašč zato ustvarjena. Imeli bi pristno svojo opero, ki bi je lahko bil vesel slovenski narod. Ali slovenska domovina nima skladatelja, ki bi se lotil te snovi in ali nima pesnika, ki bi zložil primerno besedilo? Na dan, slovenska stran!

D.

Priporočujemo našim družinam
Kolinsko cikorijo.

Za slovenske dijake na dunajski univerzi so darovali:

Gg. državni poslanci: Dr. Iv. Šusteršič, Iv. Hribar, I. Roblek po 50 K; dr. Ivčević 40 K; dr. Hočevar 30 K; Grafenauer 25 K; dr. Benkovič, dr. Krek, Žitnik, Fr. Povše, Perič, Spinčič, dr. Laginja, Fr. Demšar, Ivanišević, Mandič Ježovnik, dr. Ribač, dr. Ploj, dr. Gregorčič, J. Gostinčar, Fr. Jaklič, Jos. Pogačnik, Štrekelj, pl. Šuklje, Fon, po 10 K; Pišek 5 K. — Koroško. J. Vinter-Smihel, 10 K; T. Ulbing-Zelezna Kapla, 10 K.

Blagajnik: dr. Žitnik, drž. poslanec.

Vabilo.

Posojilnica v Kotmarivesi za občine
Kotmaraves, Bilčovs, Žihpolje in
Vesca,

registrovana zadruga z neomejeno zavezo,

ima svoj

letni občni zbor

v nedeljo, dne 28. marca 1909, ob 10. uri dopoldne
v zadrugi pisarni s sledečim sporedom:

1. Poročilo načelstva.
2. Odobrenje letnega računa za leto 1908.
3. Notranje uradovanje posojilnice.
4. Slučajnosti.

K obilni udeležbi vabi **načelstvo.**

Proda se posestvo

na Jamnici št. 26, občina Št. Danijel. Ima lepo, solčno lego, obilo sadja, precej lesa, hišni mlin ter obsega 82 oralov zemljišča. Več pove **Jakob Lisnik**, kmet v Št. Danijelu, pošta Prevalje.

Pozor! Slovensko podjetje! Pozor!

**Slavnemu občinstvu se
priporoča dne 11. febr.
1909 na novo otvorjena
velika manufakturna
trgovina**

Franc Souvan sin

**v stari Souvanovi hiši
na Mesnem trgu št. 22
v Ljubljani**

Največja trgovina te stroke v Celovcu.

Modnega in manufakturnega, tu- in inozemskega blaga, vedno najnovejši izbir.

Zaloga je stalno v vrednosti 1/4 milijona kron. Za prodajanje **na debelo** oddajam blago trgovcem po tovarniških cenah.

Zaradi posebno velikega nakupa poletnega blaga bodem letos po zelo nizkih cenah prodajal, t. j. brez konkurence, ker se je tudi cena pri blagu znatno znižala.

Imam za ženinine in neveste zmerom veliko zalogo in najlepše blago na razpolaganje.

Vsi uslužbenci govorijo slovenski.

Anton Renko, lastnik trgovine,
Celovec, vogel Kramarjeve ulice in Novi trg.

Najboljši češki vir za dobavo.

Ceno posteljno perje!

1 kg sivoga, izpukanega perja 2 K, boljsega 2 K 40 vin.; polbelega 2 K 80 vin.; belega 4 K, belega puhastega 5 K 10 vin.; 1 kg najfinejšega, snežnobelega, izpukanega 6 K 40 vin., 8 K; 1 kg sivoga puha 6 K, 7 K, belega, finega 10 K; najfinejšega prsnega puha 12 K. Ako se kupi 5 kg, poštnine prosto.

Izgotovljene postelje iz gostonitkastega rdečega, visnjavega, belega ali rumenega nankina, dobro napolnjene, tulnja, 180 cm dolga, 116 cm široka, z dvema blazinama, vsaka 80 cm dolga, 58 cm široka, napolnjena z novim, sivim, zelo trpežnim puhastim perjem 16 K; napolnjen puh 20 K, puh 24 K; posamezne tulnje 10 K, 12 K, 14 K, 16 K; blazine 3 K, 3 K 50 vin., 4 K. Pošiljam po postnem povzetju od 12 K dalje poštnine prosto. Dovoljeno je zamenjati ali vrniti, ako se plača poštnina; če blago ne ugaja, se denar povrne. **S. Benisch, Deschenitz, št. 794 (Česko).**

Cenik brezplačno in poštnine prosto.

**600 tucatov obrobljenih
rjuh brez šiva**

150 cm širokih in 2 m 25 cm dolgih, zajamčeno platno, iz najfinejše lanene preje narejenih, se oddajajo vsled zmanjšanja produkcije po 2 kroni 50 vinarjev komad.

Iste rjuhe, toda izborne kakovosti, iz najdražje lanene preje narejenih, porabljenih za najfinejšo balo, so naprodaj po

2 kroni 80 vinarjev

za 1 komad. — Najmanjša naročila 6 komadov po povzetju. — Za neugajajoče vrnem denar z vsemi stroški vred.

Pozor! Prosim, ne zamenjajte moje blago z onim konkurence, ker se pri meni dobi le najboljše blago in vsakdo si isto zopet naročuje.

**S. Stein tkalnica
platna Nachod**
Česko.

Pristni kranjski
lanenooljnati firnež
Oljnate barve
v posodicah po 1/2, 1 kg kakor tudi
v večjih posodah
Fasadne barve za hiše
po vzorcih
Slikarski vzorci
in papir za vzorce
Laki
pristni angleški za vozove, za pohištva
in za pode
Steklarski klej (kit)
priznana in strokovno preizkušena
najboljši
Karbolinej prve
vrste
Mavec (gips) za podobarje in za
stavbe
Čopiče domačega izdelka za zidarje
in za vsako obrt
priporoča
Adolf Hauptmann
v Ljubljani
Prva kranjska tovarna oljnatih barv,
firnežev, lakov in steklarskega kleja.
Zahtevajte cenike!

Esence za takojšnjo sigurno narejanje vseh opojnih pijač, finih namiznih likérov in specialitet pošiljam v brilantni kakovosti. Poleg tega ponujam
ocetove esence 80%
kem. čiste, za narejanje hudega jesiha. Recepte in plakate se priloži zastoj. Cenike pošiljam franco.
Karol Filip Pollak,
tovarna esenc,
Praga, Marijine ulice 8.
(Solidni, strokovni zastopniki se iščejo.)

Patentirane, same ob sebi delujoče škropilnice 'Syphonia'
za vinograde in hmeljnike
za zatiranje sadnih škodljivcev, proti boleznim na perju, za odpravo predenca in divje sorčice itd.
Same ob sebi delujoče, nosljive in prevozljive brizgalnice
za 10, 15, 60 in 100 litrov tekočine, s pripravo za mešanje na petrolej ali brez nje. Zahtevajte podobo in opis, katere vam pošlje
Ph. Mayfarth & Co.
tvornice strojev, specialna tvornica vinskih stiskalnic in strojev za izkoriščanje sadja.
Odlikovana z nad 620 zlatimi in srebrnimi medaljami.
DUNAJ, II./1, Taborstrasse št. 71.
Natančni ilustrovani ceniki zastoj. Zastopniki in preprodajalci se iščejo.

Podružnica Ljubljanske kreditne banke v Celovcu

Akcijski kapital K 2.000.000.

Denarne vloge obrestujemo po

4 1/2 %

od dne vloge do dne vzdiga.

Kolodvorska cesta št. 27.

Zamenjava in eskomptuje
izžrebane vrednostne papirje in vnovčuje zapadle kupone.
Daje predjume na vrednostne papirje. — Zavaruje srečke proti kurzni izgubi.
Vinkuluje in devinkuluje vojaške ženitninske kavicije.
Eskompt in inkasso menic. — Borzna naročila.

Centrala v Ljubljani. Podružnica v Spljetu.

Turške srečke. Šest žrebanj na leto. Glavni dobitek 300.000 frankov. Na mesečno vplačevanje po K 8— za komad.

Tiske srečke s 4% obrestmi. Dve žrebanj na leto. Glavni dobitek K 180.000. Na mesečno vplačevanje po K 10— za komad.

Prodaja vseh vrst vred. papirjev proti gotovini po dnevnem kurzu.